

SPIS ARTYKUŁÓW 1/2016
(rocznik V, tom 9)

1. Wojciech Łysek

Polska polityka wschodnia – mit czy spuścizna

2. Bartosz Maziarz

Wojsko Polskie w antyterrorystycznej misji „Active Endeavour”

3. Rastislav Čief, Michal Kovačic

The Arab Spring and christian minorities in the countries of North Africa

4. Adam Drosik

Od Ilony Staller po Mara Carfagna, czyli seksualizacja polityki po włosku

5. Sabina Baraniewicz

Prywatność w nowych mediach. Pozyskiwanie danych jako narzędzie realizacji biznesowych celów cyberkorporacji

6. Helena Kalábová

Ontology education in the claim of postmodernism

7. Arkadiusz Marzec

Rekreacja fizyczna seniorów a aktywność na rynku pracy

8. Soňa Šrobárová

The intervention of a social worker in a family environment of slovak families

9. Janusz Sondel

Uniwersytet Jagielloński wobec zakonów cystersów i dominikanów

10. Jadwiga Sobczuk

Milenium 1966 – konflikt i kontrowersje

STRESZCZENIA ARTYKUŁÓW, SŁOWA KLUCZOWE ABSTRACTS, KEYWORDS

mgr Wojciech Łysek
Uniwersytet Jagielloński, Kraków

POLSKA POLITYKA WSCHODNIA – MIT CZY SPUŚCIZNA

Polish Eastern policy – myth or legacy

Abstract

In 1989, after almost half a century, Warsaw was able to independently shape Eastern policy. The goals seemed obvious. The government referred to the concepts from the first half of the twentieth century and ideas developed in the exile magazine 'Kultura'. All those ideas shared a common feature: they supported the independence aspirations of the nations that inhabited the areas situated to the east of Poland. Twenty years later, it is difficult to clearly define the goals of Polish Eastern policy. The elite of the Third Republic of Poland did not present their vision of the relationship with its Eastern neighbours. People who shape Eastern policy still refer to old ideas. At the same time, many of the proposed solutions have already been implemented or are outdated. Therefore, the question about the contemporary Polish Eastern policy seems important. Is it a myth or only a heritage of previous generations?

Keywords: 'Kultura', eastern policy, Poland, Ukraine.

Streszczenie

W 1989 roku, po blisko półwieczu, w Warszawie można było samodzielnie kształtować politykę wschodnią. Cele przed nią stojące wydawały się oczywiste. Rządzący odwoływali się do koncepcji z pierwszej połowy XX w. oraz tych ukształtowanych na łamach emigracyjnej „Kultury”. Wszystkie te pomysły łączyło jedno: wspierano niepodległościowe dążenia narodów zamieszkujących na wschód od polskich granic. Dwadzieścia pięć lat później trudno jednoznacznie zdefiniować cele polityki wschodniej. Elity III Rzeczypospolitej nie przedstawiły własnej wizji stosunków ze wschodnimi sąsiadami. Kształtujący politykę wschodnią wciąż odwołują się do dawnych idei. Równocześnie wiele z proponowanych w przeszłości rozwiązań zostało zrealizowanych bądź uległo dezaktualizacji. W związku z tym istotne wydaje się pytanie, czy współczesna polska polityka wschodnia jest mitem, czy jedynie spuścizną pozostawioną przez poprzednie pokolenia.

Słowa kluczowe: „Kultura”, polityka wschodnia, Polska, Ukraina

dr Bartosz Maziarz
Uniwersytet Opolski, Opole

**WOJSKO POLSKIE
W ANTYTERRORYSTYCZNEJ MISJI „ACTIVE ENDEAVOUR”**

Polish army on the anti-terrorist mission ‘Active Endeavour’

Abstract:

The aim of the article is to present the reasons, course and consequences of the presence of Polish soldiers in the NATO mission in the Mediterranean. The article outlines the historical and political circumstances in which the decision has been made on the NATO summits to initiate anti-terrorist operation code-named Active Endeavour. Furthermore, particular attention is paid to the reasons why the Polish authorities made a decision on the direct participation of the Polish Navy ships in the anti-terrorist mission. The paper is a descriptive and explanatory analysis and consists of five main parts: Introduction, Political background of the Operation Active Endeavour, Operation Active Endeavour after the NATO summit in Istanbul, the Participation of Polish soldiers in the mission Active Endeavour and Conclusions.

Keywords: Polish Army, Active Endeavour, anti-terrorism, security policy.

Streszczenie

Celem artykułu jest przybliżenie powodów, przebiegu i skutków obecności polskich żołnierzy w natowskiej misji na Morzu Śródziemnym. W artykule został nakreślony rys historyczno-polityczny okoliczności, w których została podjęta decyzja na szczytach NATO o rozpoczęciu antyterrorystycznej operacji pod kryptonimem Active Endeavour. Ponad to zwrócono szczególną uwagę na powody, dla których polskie władze, wydały decyzję o bezpośrednim udziale okrętów Marynarki Wojennej RP w antyterrorystycznej misji. Praca ma charakter analizy deskryptywnej i wyjaśniającej; składa się z pięciu zasadniczych części: Wstępu, Tła politycznego operacji Active Endeavour, Operacji Active Endeavour po szczycie NATO w Stambule, Udziału polskich żołnierzy w misji Active Endeavour i Zakończenia.

Słowa kluczowe: Wojsko Polskie, Active Endeavour, antyterroryzm, polityka bezpieczeństwa.

PaedDr. Rastislav Čief PhD.
PaedDr. Michal Kovačič PhD.
Catholic University Ružomberok, Slovakia

THE ARAB SPRING AND CHRISTIAN MINORITIES IN THE COUNTRIES OF NORTH AFRICA

Arabska Wiosna i mniejszości chrześcijańskie w krajach Afryki Północnej

Abstract

Widespread protests that hit most countries of North Africa and several Middle East countries since the end of 2010 and the beginning of 2011 have brought about not only a change in the political system of these countries. They have also had significant social consequences, often resulting from the rising impact of different religious groups that have existed in these countries for decades in a latent form, but their influence was often suppressed by secularly focused authoritarian regimes.

Various forms of Islamism that try to rearrange the government and society in accordance with the laws of Islam have been brought into social prominence. Despite the fact that we can find regional disparities in various Islamist groups, they share a large number of common features, in particular the belief that Islam constitutes a comprehensive ideology which offers models for social and political order.

Islamism is characterized by a set of shared values, but one of its most significant features is a rejection of Western models of government and economy, both capitalism and socialism as well. Islamism has the same attitude to Western religions which are considered to be negative ideologies, mainly by their fundamentalist offshoots.

Keywords: *the Arab Spring, Islam, Christianity, revolution, riots, Arab countries, authoritarian regime, the Muslim Brotherhood, Coptic Church*

Streszczenie:

Powszechne protesty, które dotknęły większość krajów Afryki Północnej i kilka Bliskiego Wschodu od końca 2010 i początku 2011 roku, przyniosły szerokie zmiany i to nie tylko w systemach politycznych tych krajów. Miały także poważne konsekwencje społeczne, wynikające często z rosnącego znaczenia różnych grup religijnych, istniejących w tych krajach od dziesięcioleci w formie ukrytej, których wpływ był w wielu przypadkach tłumiony przez świeckie reżimy autorytarne.

Różne formy islamizmu, które starają się zmienić rząd i społeczeństwo zgodnie z prawami islamu, zostały społecznie wyeksponowane. Mimo iż można znaleźć rozbieżności regionalne wśród grup islamistycznych, mają one wiele wspólnych cech, w szczególności przekonanie, że islam stanowi kompleksową ideologię oferującą modele porządku społecznego i politycznego.

Islamizm charakteryzuje się zbiorem wspólnych wartości, jednak jedną z jego najważniejszych cech jest odrzucenie zachodnich modeli władzy i gospodarki, zarówno kapitalizmu, jak i socjalizmu. Taki sam stosunek ma islamizm, a zwłaszcza jego fundamentalistyczne odgałęzienia, do zachodnich religii, które uważa za negatywne ideologie.

Słowa kluczowe: *Arabska Wiosna, islam, chrześcijaństwo, rewolucja, zamieszki, kraje arabskie, autorytarny reżim, Bractwo Muzułmańskie, Kościół koptyjski*

dr Adam Drosik
Uniwersytet Opolski, Opole

**OD ILONY STALLER PO MARA CARFAGNA,
CZYLI SEKSUALIZACJA POLITYKI PO WŁOSKU**

**From Ilona Staller to Mara Carfagna –
sexualisation in Italian politics**

Abstract

Physical attractiveness and sexual connotations have become commonplace of the contemporary media reality, redefining patterns of social behavior. Sexualisation cannot also be avoided in the world of politics. Especially during election campaigns we can observe attempts to catch the attention of the media and voters, through more or less subtle references to sex or physical attractiveness. Italy is a special case – a Catholic country, where television plays an important role in shaping social patterns, where sexual connotations and building political image on physical attractiveness decided about the electoral success first of Ilona Staller and later of the candidates called veline, centered around Silvio Berlusconi.

Keywords: *sexualisation of politics, the election campaign, veline*

Streszczenie

Atrakcyjność fizyczna oraz odwołania do skojarzeń seksualnych stały się codziennością współczesnej rzeczywistości medialnej, redefiniując wzorce zachowań społecznych. Seksualizacji również nie da się uniknąć w świecie polityki, gdzie szczególnie w trakcie kampanii wyborczych możemy obserwować próby zdobycia uwagi mediów i wyborców poprzez mniej lub bardziej subtelne odwołania do seksu bądź atrakcyjności fizycznej. Szczególnym przypadkiem są Włochy – katolicki kraj, gdzie szczególną pozycję ma telewizja w kształtowaniu wzorców społecznych, w którym to kraju skojarzenia seksualna oraz budowanie wizerunku politycznego na atrakcyjności fizycznej dało sukces wyborczy najpierw Ilonie Staller a później skupionym wokół Silvio Berlusconiego kandydatkom określanym mianem veline.

Słowa kluczowe: *seksualizacja polityki, kampania wyborcza, veline*

mgr Sabina Baraniewicz
Uniwersytet Opolski, Opole

**PRYWATNOŚĆ W NOWYCH MEDIACH.
POZYSKIWANIE DANYCH JAKO NARZĘDZIE REALIZACJI BIZNESOWYCH
CELÓW CYBERKORPORACJI**

**Privacy in new media.
Data mining as a tool for achieving business aims in cybercorporations**

Abstract

In the time of new media, through the development of the Internet and new technologies, the society became more open and has changed its approach to privacy issues. On the Internet people reveal themselves much more than in reality, they publish a great number of their private photos and information. The modern-day cybercorporations popularize this trend and take advantage of it. They have discovered the possibility to use this trend towards their own business purposes. They have offered the Internet users the opportunity to use their tools and platforms for free, thus becoming idealists propagating information freedom and unrestrained communication. These services appear to be only seemingly free, because as a part of 'free' usage, cybercorporations collect, connect and analyze private data from often unaware Internet users.

Keywords: *privacy, cybercorporations, Internet, network society, new media*

Streszczenie

W czasach nowych mediów, za sprawą rozwoju Internetu i nowych technologii, społeczeństwo stało się bardziej otwarte i zaczęło inaczej podchodzić do kwestii prywatności. Ludzie w Internecie odkrywają się znacznie bardziej jak w rzeczywistości, masowo publikują prywatne zdjęcia i informacje. Trend ten wykorzystują i popularyzują współczesne cyberkorporacje, które dopatrzyły się w nim możliwości podporządkowania go własnym biznesowym celom. W tym celu zaoferowały użytkownikom sieci możliwość korzystania z ich darmowych narzędzi i platform, stając się w ten sposób idealistami propagującymi wolność informacji

i możliwość nieskrępowanej komunikacji. Usługi te okazują się być jednak tylko z pozoru darmowe, gdyż w ramach „darmowego” korzystania z nich cyberkorporacje zbierają, łączą i analizują prywatne dane często nieświadomych tego czynu użytkowników.

Słowa kluczowe: *prywatność, cyberkorporacje, internet, społeczeństwo sieci, nowe media*

PhDr. Helena Kalábová, PhD.
Technická univerzita v Liberci

ONTOLOGIE VÝCHOVY V NÁROKU POSTMODERNY

Ontologia edukacji w kontekście postmodernizmu

Ontology education in the claim of postmodernism

Abstract

The target text on the philosophy of human education in the contemporary postmodern society. The original ancient idea of epimelei in the context of responsibility and life force, referenced to the educational process and the human environment. Education as an opportunity to open one's life to the sense of good – aghaton – in the postmodern age.

Keywords: Education, paideia, ontology of education, human responsibility, authenticity, schóle, postmodernism

Streszczenie

Tekst docelowy na temat filozofii edukacji człowieka we współczesnym społeczeństwie postmodernistycznym. Oryginalny pomysł starożytnych – idea epimelei – w kontekście odpowiedzialności i mocy życia, z przeniesieniem do procesu edukacji, w nawiązaniu do środowiska człowieka. Edukacja jako opcje otwarcia życia na sens dobra – aghatonu – w epoce postmodernistycznej.

Słowa kluczowe: edukacja, paideia, ontologia edukacji, odpowiedzialność, autentyczność, schóle, postmodernizm

Abstrakt

Text cílí do tématiky filosofie výchovy a vzdělávání člověka v současné postmoderní společnosti. Původní antická myšlenka epimelei v kontextu odpovědnost a nároku výkonu života, s přenesením do výchovného procesu, v návaznosti na životní pohyb člověka. Vzdělání jako otevírání možnosti vykonat život ve smyslu dobra – aghatonu – v postmoderní době.

Klíčová slova: Edukace, paideia, ontologie výchovy, odpovědnost, autenticita, schóle, postmoderna

dr hab. Arkadiusz Marzec, prof. AJD
Akademia im. Jana Długosza, Częstochowa

REKREACJA FIZYCZNA SENIORÓW A AKTYWNOŚĆ NA RYNKU PRACY

Physical recreation of senior citizens and their activity in the labour market

Abstract

Nowadays, old age may be a period in life when one can actively follow their passions and dreams, start or continue their professional work. Being passive in professional and social life, as well as limiting interpersonal contacts may lead to deterioration in physical fitness and mental abilities of the elderly. Professional or social work of elderly people is not only the way to maintain good health but also to improve self-esteem, make life worth living, find motivation to be physically and intellectually active and get involved in health and recreation behaviours. However, activity of elderly people in the Polish labour market is low. The aim of the current senior policy is to encourage social activity of elderly people, improve health and psychophysical well-being of senior citizens, with particular focus on physical recreation, which has a positive effect on their mood and motivates to being more active in the labour market.

Keywords: *old age, senior citizens, activity, labour market, physical recreation, health behaviours.*

Streszczenie

Współcześnie starość może być okresem aktywnej realizacji własnych pasji czy marzeń, podejmowania lub kontynuowania pracy zawodowej. Bierność z życiem zawodowym i społecznym, ograniczenie kontaktów międzyludzkich przyczynia się do pogorszenia kondycji fizycznej i psychicznej osób starszych. Praca zawodowa czy społeczna jest dla osób starszych nie tylko sposobem zachowania dobrego zdrowia, ale także podniesienia własnej samooceny, nadaje sens życia, motywuje do aktywności fizycznej i intelektualnej, do podejmowania zachowań prozdrowotnych i rekreacyjnych.

W Polsce aktywność osób starszych na rynku pracy jest niska. Celem obecnej polityki senioralnej jest podejmowanie działań na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych, w tym poprawa zdrowia i sprawności psychofizycznej seniorów, ze szczególnym naciskiem na rekreację fizyczną, która wpływa korzystnie na samopoczucie i motywuje do aktywności na rynku pracy.

Słowa kluczowe: *starość, senior, aktywność, rynek pracy, rekreacja fizyczna, zachowania prozdrowotne*

PhDr. Soňa Šrobárová, PhD.
Catholic University Ružomberok

INTERVENCIA A KRÍZOVÁ INTERVENCIA SOCIÁLNEHO PRACOVNÍKA V RODINNOM PROSTREDÍ SLOVENSKEJ RODINY

The intervention of a social worker in a family environment of slovak families

Interwencja pracownika socjalnego w środowisku rodzinnym słowackich rodzin

Abstract

Intervention is the most important part of social worker's activity, concentrating on family structure. Their mission and help consists not only in professional readiness, but also in full understanding of the fact that the family must be treated as a whole and attention should be given to each member individually. Usually during the intervention social workers meet the family to help with its restoration. Therefore, this paper discusses how this corrective intervention occurs in Slovak conditions.

Keywords: *Restoration of family environment, social protection of children and social guardianship, social worker, intervention.*

Streszczenie

Interwencja jest najważniejszą częścią pracy ze strukturą rodziny wykonywaną przez pracownika socjalnego. Jego misją jest nie tylko gotowość niesienia pomocy, ale także pełne zrozumienie faktu, że rodzina funkcjonuje jako całość i z tej perspektywy uwagę powinno poświęcić się każdemu z jej członków indywidualnie. W trakcie interwencji pracownik socjalny zazwyczaj spotyka się z rodziną w celu poprawy jej sytuacji. Niniejszy artykuł przedstawia sposób, w jaki tego typu naprawcza interwencja przebiega w warunkach słowackich.

Słowa kluczowe: *poprawa środowiska rodzinnego, objęcie dzieci ochroną socjalną i kuratelą społeczną, pracownik socjalny, interwencja*

Abstract

Intervencia predstavuje vlastné jadro práce sociálneho pracovníka s rodinnou štruktúrou. Jeho poslanie a pomoc predstavuje nielen odbornú pripravenosť, ale aj plné nasadenie vzhľadom k tomu, že sa jedná o rodinu ako celok a je potrebné sa venovať každému členovi individuálne. Zväčša sa sociálny pracovník stretáva v procese intervencie s rodinou v rámci jej sanovania a preto sa v tomto príspevku budeme venovať práve sanácií ako intervencii v slovenských podmienkach.

Kľúčové slová: *sanácia rodinného prostredia, sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela, sociálny pracovník, intervencia, krízová intervencia.*

prof. zw. dr hab. Janusz Sondel

Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii, Sucha Beskidzka

**UNIwersYTET JAGIELLOŃSKI WOBEC ZAKONÓW
CYSTERSÓW I DOMINIKANÓW (część I)**

**The Jagiellonian University's approach
to Cistercian and Dominican monasteries (Part I)**

Abstract

Universities, created in the Middle Ages, were in that era treated as transnational institutions of universal Christian Europe. This part of the world was then ruled by the pope and the emperor, thus the establishment of a university required the consent of one of these two powers. The Church took special care of universities, operating as international centres in particular countries, gradually subordinating them, which manifested in the fact, that the Church authorities had power to approve academic degrees and grant the right to teach in any academic establishment (licentia ubique docendi). Some religious congregations, such as the Cistercians and Dominicans, who were interested in providing their members with education, also cooperated closely with universities, e.g. with the Academy of Cracow.

Keywords: *university, the Middle Ages, the Church, Cistercians, Dominicans*

Streszczenie

Uniwersytety, których powstanie zawdzięczamy średniowieczu, były w owej epoce traktowane jako ponadnarodowe instytucje uniwersalnej chrześcijańskiej Europy. Władzą w niej dzielili się papież i cesarz, wskutek czego założenie uniwersytetu wymagało wówczas zgody jednej z tych dwóch potęg. Szczególną opieką uniwersytety jako międzynarodowe ośrodki narodowe otoczył Kościół, stopniowo podporządkowując je sobie, co przejawiało się w uprawnieniu władz kościelnych do zatwierdzania stopni naukowych oraz nadawaniu prawa do nauczania gdziekolwiek (licentia ubique docendi). Z uniwersytetami, w tym także z Akademią Krakowską, ściśle też współpracowały niektóre zgromadzenia zakonne, jak cystersi i dominikanie, którzy byli zainteresowani kształceniem swoich członków.

Słowa kluczowe: *uniwersytet, średniowiecze, Kościół, cystersi, dominikanie*

dr Jadwiga Sobczuk

Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii, Sucha Beskidzka

MILENIUM 1966 – KONFLIKT I KONTROWERSJE

Millennium 1966 – conflict and controversy

Abstract

Millennium is a word that inspires historical thinking. The millennial anniversary of the baptism of Mieszko I, which was celebrated in the Polish People's Republic, was very turbulent, as it became a battlefield between the Communist regime and the vision of Primate Wyszyński, who defended the position of the Catholic Church in the Polish society. It caused some controversy among Catholics themselves.

The aim of the article is to remind the situation, which 50 years ago led to a very serious social conflict – the conflict between the ruling Communists and the Catholic Church about the 'government of souls' in Poland. These events, called in short 'the Millennium 1966', are widely known. However, the author shows another perspective – the dispute between Catholic intellectuals and the Episcopate in the 1960s, which concerned the internal affairs of the Church and its approach to the reforms proposed by the Second Vatican Council, as well as the different visions of Polish Catholicism.

Keywords: *Millennium 1966, Polish People's Republic, Primate Stefan Wyszyński, 'Znak', 'Więź', 'Tygodnik Powszechny', open Catholicism, folk Catholicism*

Streszczenie

Milenium to słowo, które nastroja do myślenia historycznego. Obchody okrągłej rocznicy przyjęcia chrztu przez Mieszka I w PRL były bardzo burzliwe, ponieważ stały się polem starcia władzy komunistycznej i wizji prymasa Wyszyńskiego, broniącego pozycji Kościoła katolickiego w polskim społeczeństwie. Wywołały także kontrowersje wśród samych katolików.

Artykuł ma na celu przypomnienie konfliktu, który 50 lat temu doprowadził do bardzo poważnego konfliktu społecznego – konfliktu między rządzącymi komunistami a Kościołem katolickim o „rząd dusz” w Polsce. Wydarzenia te, zwane w skrócie „Milenium 1966”, są szerzej znane, natomiast autorka wskazuje inną jeszcze płaszczyznę sporów, które toczyły się głównie wśród działaczy inteligencji katolickiej i Episkopatu w latach 60. XX wieku, a dotyczyły spraw wewnętrznych Kościoła – stosunku do reform proponowanych przez Sobór Watykański II oraz różnych wizji katolicyzmu polskiego.

Słowa kluczowe: *Milenium 1966, PRL, prymas Stefan Wyszyński, „Znak”, „Więź”, „Tygodnik Powszechny”, katolicyzm otwarty, katolicyzm ludowy*